

Regionkontoret

Hälsa- och sjukvård

Susanne Johansson

Camilla Falk

Hälsa- och sjukvårdsstrateg

Beslutsförslag**Datum**

2024-06-26

Diarienummer

RS231303

Regionstyrelsen

Utredning om förutsättningar för öppnande av särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta

Förslag till beslut

Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott föreslår Regionstyrelsen att föreslå regionfullmäktige besluta att

- Godkänna utredningen om förutsättningar för öppnande av särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta
- Överlämna utredningen till Regionfullmäktige för kännedom
- Uppdra åt Driftnämnderna Hallands sjukhus, Psykiatri, Närsjukvård samt Ambulans, diagnostik och hälsa att utveckla arbetet för sexuellt våldsutsatta i enlighet med utredningens identifierade förbättringsområden.
- Uppdra åt Driftnämnderna Hallands sjukhus, Psykiatri, Närsjukvård samt Ambulans, diagnostik och hälsa att skyndsamt återkomma till Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott med information om hur uppdraget ska genomföras
- Uppdra åt Driftnämnderna Hallands sjukhus, Psykiatri, Närsjukvård samt Ambulans, diagnostik och hälsa att återkoppla resultatet av uppdraget till Regionstyrelsens hälso- och sjukvårdsutskott inom ett år.

Sammanfattning

Regionkontoret har på uppdrag av Regionfullmäktige samordnat en utredning om förutsättningar för öppnande av en särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta. Bedömningen är att Region Halland har en grundläggande struktur med riktlinjer och den kompetens som krävs för att erbjuda en god vård och behandling för personer som utsatts för sexuellt våld.

Identifierande förbättringsområden omfattar behov av gemensamma kompetensutvecklingsinsatser i vårdkedjan och utökat samarbete i vårdkedjan med externa aktörer så som socialtjänst, polis och idéburen sektor. Det finns också behov av att tydliggöra sökvägar till vård och stöd, utvecklade rutiner och arbetssätt i det akuta omhändertagandet samt av att förbättra strukturen för dokumentation och möjlighet till uppföljning.

Bakgrund

I oktober 2023 beslutade Regionfullmäktige att bifalla motionen *Öppnande av en särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta* och motionärernas yrkande att utreda förutsättningarna för öppnande av en särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta (RS221374).

Regionkontoret har samordnat utredningen och har inom ramen för uppdraget kartlagt vårdbehov, vård och behandling som erbjuds personer som utsatts för sexuellt våld samt genomfört dialoger med representanter från berörda verksamheter.¹ Kartläggningen har använts i utredningen för vidare analys om förutsättningarna vad gäller öppnande av en särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta.

Utredningen fokuserar på hälso- och sjukvårdens ansvar och insatser, men Regionkontoret har också haft en dialog med Länsstyrelsen Halland, utifrån deras särskilda ansvar för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor ska få genomslag i länet. Övriga aktörer har belysts ur ett samverkansperspektiv. Utredningen omfattar alla grupper som utsatts för sexuellt våld, avsett ålder och könsidentitet.

Sammanfattning av utredningen

Sexuellt övergrepp, våldtäkt, och sexuellt våld är begrepp som är närliggande och delvis överlappar varandra. Sexuellt våld förekommer på olika sätt och inom olika former av relationer. Enligt Världshälsoorganisationen innefattar sexuellt våld allt från oönskade kommentarer och närmanden, som ofta rymms

¹ Kvinnohälsovården, Kvinnokliniken, Akutmottagningen, Barn- och ungdomskliniken, Psykiatri och Närsjukvården

inom begreppet sexuella trakasserier, till våldtäkt, oavsett relation mellan offer och förövare.

I den nationella trygghetsundersökningen från Brottsförebyggande rådet (Brå) 2023 uppgav 8 procent av kvinnorna och 1 procent av männen (16–84 år) att de utsatts för sexualbrott under 2022. Den åldersgrupp i befolkningen som var mest utsatt var unga i åldern 20–24 år. Av dessa uppgav 29 procent av kvinnorna och 4 procent av männen att de utsatts för sexualbrott. Det omfattar allt från brott som kränkande sexuella kommentarer till mycket allvarliga brott som våldtäkt.

Region Hallands statistik, januari 2015 till april 2024, visar att drygt 600 patienter haft 1200 kontakter där vårdgivare dokumenterat sexuellt våld. Den största åldersgruppen är personer 15–19 år följt av personer 20–24 år.

Den största andelen är öppenvårdskontakter, i huvudsak på Ungdomsmottagningen och på akutmottagningen där kontakten i huvudsak hanteras av Kvinnokliniken. Uppföljningen visar att patientgruppen över tid haft förhållandevis många olika kontakter med hälso- och sjukvården jämfört med befolkningen som helhet. Den relativt höga andelen kontakter med specialistpsykiatri både före och efter kontakter på grund av sexuella övergrepp sticker ut.

Berörda verksamheter i Region Halland anser att en utveckling av vården för sexuellt våldsutsatta med fördel kan ske i befintliga strukturer och inte nödvändigtvis genom tillskapande av en särskild mottagning för målgruppen. Målgruppen söker vård inom hela vårdssystemet och därför krävs kunskap och beredskap för dessa frågor i hela vårdkedjan. Det kan vara en utmaning att upprätthålla en bred kunskap och kompetens i hela vårdkedjan om vården ska omhändertas vid en särskild mottagning.

Bedömningen är att Region Halland har en grundläggande struktur med riktlinjer och den kompetens som krävs för att erbjuda en god vård och behandling för personer som utsatts för sexuellt våld.

Identifierade förbättringsområden

- Behov av gemensamma kompetensutvecklingsinsatser i vårdkedjan för ökad kompetens och möjlighet att utbyta erfarenheter.
- Behov av utökat samarbete och teamarbete i vårdkedjan tillsammans med externa aktörer så som socialtjänst, polis och idéburen sektor.

- Tydliggöra sökvägar till vård och stöd oavsett vårdnivå för invånare som utsatts för sexuellt våld, oavsett kön och könsidentitet. Detta behöver också tydliggöras internt i vårdkedjan.
- Upprätta gemensam rutin mellan akutmottagning och närsjukvård, där akutmottagningen kontaktar patientens vårdcentral som i sin tur kontaktar patienten i nära anslutning till det akuta besöket, alternativt att det finns personal med primärvårdskompetens på akutmottagningen för en mer sammanhållen vårdkedja.
- Utveckla möjligheten till dokumentation av frågan om sexuellt våld för en förbättrad uppföljning.

Konsekvensbeskrivning

Sexuellt våld är ett allvarligt brott som påverkar och drabbar både barn och vuxna. Hbtqi-personer², personer som lever i hederskultur, nyanlända, unga vuxna, personer som lever i social utsatt situation samt personer med olika funktionsnedsättningar är särskilt utsatta när det gäller sexuellt våld.³

Utsattheten kan innebära olika saker; att individer drabbas i högre utsträckning, att konsekvenser av övergrepp blir särskilt allvarliga eller att individer saknar resurser för att kunna hantera konsekvenser som kan uppstå till följd av sexuellt våld.

Att arbeta med utredningens identifierade förbättringsområden skapar förutsättningar för att utveckla vården med särskild hänsyn till dessa grupper. Genom att arbeta förebyggande minskar risken för att fler personer utsätts för sexuellt våld.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Ekonomiska konsekvenser som uppstår i samband med utvecklingsarbete i enlighet med utredningens identifierade förbättringsområden omhändertas av respektive förvaltning i ordinarie budgetprocess.

² Ett samlingsnamn för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera och intersexpersoner. H:et och b:et handlar om sexuell läggning, alltså vem man blir kär i eller attraherad av. T:et handlar om hur man definierar och uttrycker sitt kön. Queer kan röra sexuell läggning, könsidentitet, relationer och/eller sexuell praktik men kan också vara ett uttryck för ett kritiskt förhållningssätt till rådande normer. I:et handlar om att kroppen bryter mot normer kring kön. För mer information se rfsi.se.

³ [Vården vid sexuellt våld](#), SKR 2020

Regionkontoret

Krister Björkegren
Regiondirektör

Martin Engström
Hälso-och sjukvårdsdirektör

Bilaga:

Bilaga: Utredning: Förutsättningar för öppnande av särskild mottagning för sexuellt våldsutsatta

Styrelsens/nämndens beslut delges

Driftnämnden Närsjukvård

Driftnämnden Hallands sjukhus

Driftnämnden Psykiatri

Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsa

Vårdval Halland Närsjukvård, Privata vårdcentraler